

DaVinci's wereldverkenning

***DaVinci's wereldverkenning* is thematisch en concentrisch en richt zich op het stimuleren van vaardigheden bij leerlingen. De begeleidende rol van de leerkracht staat centraal en er is aandacht voor zijn of haar eigen talenten. Op welke manier wordt hier door deze aanpak invulling aan gegeven?**

TEKST MARLEEN HILHORST

Het leerdomein 'oriëntatie op jezelf en de wereld' leent zich goed voor het aanspreken van de natuurlijke nieuwsgierigheid die leerlingen hebben om de wereld om hen heen te leren kennen. Met behulp van de domeinen mens en samenleving, natuur en techniek, ruimte en tijd wordt hier invulling aan gegeven. Veel scholen zijn hierbij op zoek naar een balans tussen kennisoverdracht (bijvoorbeeld met behulp van modellen voor directe instructie) en kennisconstructie, waarbij de eigen vragen van leerlingen centraal staan en er aandacht is voor hun vaardigheden om tot het antwoord te komen

(bijvoorbeeld met behulp van onderzoekend/ontwerpend leren). Aan de leerkracht de taak om aan zowel de kennis, vaardigheden als houding van de leerlingen aandacht te schenken. Op het gebied van vaardigheden gaat het hierbij al lang niet meer alleen om de veelgenoemde '21^e eeuwse vaardigheden', maar ook om digitale vaardigheden, burgerschapsvaardigheden en executieve vaardigheden. *DaVinci's wereldverkenning* geeft verschillende aanknopingspunten om hier als leerkracht mee aan de slag te gaan.

LEERKRACHTGESTUURD EN LEERLINGGESTUURD LEREN

DaVinci's wereldverkenning maakt

onderscheid tussen vier verschillende lesuren, genaamd:

- Leerkrachtgebonden les.
- Werken aan portfolio.
- Themawerk.
- Vrij te besteden.

Waar tijdens de leerkrachtgebonden les een stevige kennisbasis voorop staat, is er binnen de portfolioles tijd voor gedifferentieerde verwerking. Binnen de les van het themawerk werken de kinderen vanuit hun eigen verwondering aan hogere orde denkvragen. Binnen de themawerkles is er ruimte voor het beantwoorden van eigen leervragen. In het vrij te besteden uur kan de leerkracht vanuit eigen talenten

BEELD: UITGEVERIJ DAVINCI

Binnen een thema gaan kinderen aan de slag met hun eigen verwonderingsvraag

invulling geven aan het onderwijs. Binnen deze lesverdeling komt de balans tussen leerkrachtgestuurd en leerlinggestuurd werken dus duidelijk terug. Hierbij is het van belang om jezelf af te vragen of deze manier van werken aansluit bij je visie op onderwijs als het gaat om wereldverkenning. Stel als team dus eerst de vraag: waarom kiezen we voor een bepaalde aanpak binnen wereldoriëntatie? Hoe willen we dat leerlingen deze wereld leren te begrijpen? Wat helpt onze leerlingen daarbij? Als je de antwoorden op deze vragen hebt, kun je vervolgens bepalen of *DaVinci* bij jullie als school past.

VAARDIGHEDEN STIMULEREN

Binnen de verschillende lessen zijn veel keuzes te maken als het gaat om het stimuleren van vaardigheden. Zo kun je bijvoorbeeld tijdens de portfolioles in meer of mindere mate samenwerkingsvaardigheden stimuleren door gebruik te maken van coöperatief leren, of juist veel aandacht te besteden aan informatievaardigheden door het gebruik van het WereldWonderWeb.

Binnen het themawerk worden de probleemoplossingsvaardigheden gestimuleerd doordat leerlingen aan de slag gaan met hun eigen verwonderingsvraag en een eigen product gaan ontwerpen. Vanuit de aanpak worden handvatten gegeven voor proces- en productbegeleiding vanuit de leerkracht. Via de trainingen en webinars van *DaVinci* kunnen leerkrachten leren hoe zij op zowel het proces als het product kunnen coachen. De aanpak geeft minder handvatten voor het expliciet maken van de vaardigheden richting de leerlingen. Binnen een school waar veel ruimte en vrijheid is voor de keuzes van de leerkracht kan dit voordelig werken, de leerkracht kan hier eigen invulling aan geven of accenten leggen op enkele vaardigheden. Scholen die graag helder hebben op welke wijze zij het aanleren van verschillende

vaardigheden stimuleren, zullen aanvullende afspraken moeten maken. Dit geldt ook voor het vrij te besteden uur. In dit uur is ruimte voor invulling van de leerkracht op basis van zijn/haar talenten en voorkeuren. Een goede afstemming met dat wat schoolbreed centraal staat of een speerpunt is, kan tot mooie opbrengsten leiden. Denk hierbij bijvoorbeeld aan aandacht voor buitenschools leren of aandacht voor burgerschapsvaardigheden.

THEMATISCH EN CONCENTRISCH

Binnen *DaVinci's wereldverkenning* wordt gewerkt met drie of vier uitgebreide thema's per jaar. De thema's zijn verdeeld over de onderbouw, middenbouw en bovenbouw, waarbij wordt opgebouwd van 'ik' naar 'ik en de wereld' tot 'ik en de ander'. Zo worden bijvoorbeeld in

De lessen
zijn gericht op
vaardigheden

In de middenbouw worden thema's als 'samen op de wereld' en 'weer en water' aangeboden

Kwaliteiten
van leerkrachten
staan centraal

de middenbouw thema's als 'samen op de wereld' en 'weer en water' aangeboden. In de bovenbouw staan thema's als 'de middeleeuwen' en 'de Egyptenaren' centraal. Een van de uitgangspunten van de aanpak is het bieden van concentrisch onderwijs: belangrijke onderwerpen, zoals tijd(sbesef), plaats(besef), het dierenrijk en het plantenrijk, natuur en klimaat, komen steeds terug. Op deze manier wordt er op een mooie wijze recht gedaan aan de grondgedachte van DaVinci: 'Alles heeft te maken met al het

andere.' Aansprekende overzichten, zoals de seizoenscirkel en het wereldkleed, geven de leerkracht de gelegenheid om steeds een stapje verder te verdiepen op deze gebieden. Dit materiaal is aansprekend door het kleurgebruik, maar ook door de grootte. Het feit dat het op de grond gelegd kan worden, leerlingen eromheen kunnen lopen en er werkvormen aan gekoppeld kunnen worden, maakt dat leerlingen worden uitgenodigd om actief en bewegend te leren.

DAVINCI'S WERELDVERKENNING IN DE PRAKTIJK

Basisschool Groen van Prinsterer uit Dinteloord werkt met *DaVinci's wereldverkenning*. Remco Blom, directeur van de school, vertelt: 'We werken nu sinds een jaar met *DaVinci's wereldverkenning* en zijn heel tevreden. Voorafgaand hebben we met het team nagedacht over de vraag: hoe geven we vorm aan ons schoolplan? We werkten nog veel klassikaal en leerkrachtgestuurd en wilden in de middag meer thematisch en vakgeïntegreerd werken. We zijn destijds begeleid om nog explicieter te maken wat we belangrijk vonden op het gebied van wereldverkenning, zodat we op

Meer informatie

Meer informatie over *DaVinci's wereldverkenning* is te vinden op: www.davinciacademie.nl.

basis daarvan goede afwegingen konden maken.' Een mooie opbrengst is volgens Blom dat de leerlingen meer betrokken zijn bij de inhoud doordat deze al vanaf jonge leeftijd betekenisvol wordt aangeboden. 'Laatst vertelde een van onze leerkrachten van groep 3 dat de leerlingen na het thema gericht op eten, drinken en spijsvertering na een poosje nog steeds konden uitleggen hoe eten en drinken door je lichaam verwerkt wordt. Daaruit blijkt voor mij dat de leerlingen veel opsteken en de inhoud beter blijft hangen.' Op het gebied van leerkrachtvaardigheden benadrukt hij dat het team zich door *DaVinci's wereldverkenning* verder gaat ontwikkelen. 'De coachende/begeleidende manier van lesgeven zorgde er zeker aan het begin voor dat sommige leerkrachten moesten wennen doordat zij de controle moesten loslaten. Daarnaast werd de creativiteit en vindingrijkheid van onze leerkrachten veel meer aangesproken, omdat *DaVinci's wereldverkenning* veel informatie en mogelijkheden biedt. Als team hebben we ook aanvullende afspraken gemaakt. Zo geven we de vierde les, het vrij te besteden uur, niet wekelijks, maar per periode. Daarnaast maken we in deze lessen en de lessen die zich richten op de verwondering van leerlingen verbinding met de doelen die we hebben gesteld op het gebied van cultuureducatie vanuit De Cultuur Loper.'

UITBREIDING

DaVinci's wereldverkenning is uit te breiden met kunstzinnige vorming (muziek, dans, theater en beeldende vorming), computational thinking (robotica en programmeren), taal (technisch lezen, begrijpend lezen, close reading, studievaardigheden, woordenschat, stellen, informatieverwerking, filosofie, gesprekken voeren). In de toekomst komen daar nog rekenen, Engels en sport en bewegen bij, zodat het complete

Het wereldkleed geeft de mogelijkheid om onderwerpen verder te verdiepen

curriculum wordt gedekt. In de onderbouw is dat standaard het geval, omdat de vakken en activiteiten daar nog meer overlappen.

CONCLUSIE: RIJKE AANPAK

DaVinci's wereldverkenning is een rijke aanpak waarbij naast kennisoverdracht ook aandacht is voor kennisconstructie doordat er een beroep wordt gedaan op uiteenlopende vaardigheden van leerlingen. De aanpak past bij scholen die het belangrijk vinden dat het leerdoel oriëntatie op jezelf en de wereld concentrisch en actief in grote thema's het best tot zijn recht komt. Het is wel van belang dat je als school voldoende aandacht

besteedt aan de coachende houding van de leerkracht en de gevraagde leerlingvaardigheden, die wellicht nog niet (volledig) beheerst worden. Daarnaast is het goed om binnen je team zorgvuldig keuzes te maken op welke wijze er invulling wordt gegeven aan de lessen gezien, de veelheid aan keuzemogelijkheden.

MARLEEN HILHORST

(m.hilhorst@edux.nl) is adviseur bij Edux en begeleidt scholen met professionaliseringsvragen op het gebied van wereldoriëntatie, digitale geletterdheid, talentontwikkeling en hoogbegaafdheid

Reactie van de uitgever

Liesbet de Waal-van Oosten, directeur bij Uitgeverij DaVinci: 'Leerkrachten die met *DaVinci* werken, kunnen hun ideeën voor uitbreiding en verdieping doorgeven. Soms worden ze dagjesmens, iemand die naast het werk voor de klas ook een dagje voor *DaVinci* werkt om hun ideeën onder professionele begeleiding uit te voeren. Op *DaVinci*-dagen, zo'n 25 per jaar in het hele land, komen onderwijsprofessionals die met *DaVinci* werken samen om elkaar te inspireren, trainingen bij te wonen of ideeën concreet vorm te geven.'

Op de hoogte blijven van de ontwikkelingen in het basisonderwijs?

Neem een abonnement op JSW

JSW

nr 9
Mei
2020

Ontvang 10 x JSW

JSW lezen op
tablet en pc

Voor
slechts
€79,95 per
jaar

Studenten
ontvangen

50%
korting

Krijg toegang
tot het digitaal
archief
(>1.000 artikelen)

Debatteren
om te leren
Selectief mutisme: wat
als een kind niet praat?
Interview
Ronald Heidanus

Betrokken bij wereld- problemen

Meer weten?
Ga naar www.jsw.nl of
bel 088-2266692